

The direct and indirect effects of maladaptive narcissistic trait and hypercompetitiveness attitude on body dysmorphic syndrome with the moderating role of behavioral activation / inhibition system among female secondary high school students

Elahe Togyani, Ph.D Student

Department of Psychology, Urmia University, Urmia, Iran

Ali Esazadegan, Ph.D

Professor, Department of Psychology, Urmia University, Urmia, Iran

Esmail Soleymani, Ph.D

Assistant Professor, Department of Psychology, Urmia University, Urmia, Iran

Abstract

The purpose of study was to investigate the direct and indirect effects of maladaptive narcissistic trait, hypercompetitiveness attitude, on body dysmorphic syndrome with the moderating role of behavioral activation / inhibition system among female secondary high school student. The research method is descriptive correlational and the research population consisted of all female secondary high school students (N=2850) in Zarrinshahr in 2020. 355 participants were selected through cluster sampling. The participants answered the Narcissistic Personality Inventory (NPI-16) (Raskin & Hall; 1979), Competitive Attitude Scale (CAS) (Ryckman et. Al., 1990), Behavioral Activation Inhibition System Scale (Carver & White, 1994) and Body Image Concern Questionnaire (BICI) (Littleton, Axome & Puri, 2005). The proposed model was evaluated using Structural Equation Modeling (SEM). The mediating variables' effects was tested through bootstrapping. The evaluation of the hypothetical model of the research showed that the hypothetical model fits with the measurement model (CFI= 0.93, NFI= 0.90 and RMSEA= 0.06). Results showed that maladaptive narcissistic trait and hypocompetitiveness attitude through behavioral activation / inhibition system have a significant effect on body dysmorphic syndrome ($p < 0.01$). Research findings supported the hypothetical model for body dysmorphic syndrome. So result demonstrated that behavioral activating system is a good mediator between maladaptive narcissism and hypercompetitiveness with body dysmorphic disorder among female secondary high school students. Pay attention to psychological needs of female secondary high school students with body dysmorphic syndrome and the awareness, trainings and interventions by those in charge of education and health can put them and the community on the path to health.

Keywords: maladaptive narcissistic trait, hypercompetitiveness attitude, behavioral activation / inhibition system, body dysmorphic syndrome, female secondary high school students

تأثیرات مستقیم و غیر مستقیم صفت شخصیتی خودشیفتگی ناسازگار و نگرش رقابت‌جویی افراطی بر نشانگان بدریخت‌انگاری بدنی با واسطه‌گری سیستم فعال‌سازی / بازداری رفتاری در دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم* الهه طغیانی

دانشجوی دکتری، گروه روان‌شناسی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران

علی عیسی‌زادگان

استاد گروه روان‌شناسی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران

اسماعیل سلیمانی

دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران

چکیده

هدف پژوهش تعیین تأثیرات مستقیم و غیر مستقیم صفت شخصیتی خودشیفتگی ناسازگار و نگرش رقابت‌جویی افراطی بر نشانگان بدریخت‌انگاری بدنی با واسطه‌گری سیستم فعال‌سازی / بازداری رفتاری در دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم بود. روش پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی و جامعه آماری، همه دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم زرین‌شهر به تعداد ۲۸۵۰ نفر در سال ۱۳۹۹ بود. ۳۵۵ نفر آنها با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند و به پرسشنامه شخصیت خودشیفته (Raskin & Hall, 1979)، پرسشنامه نگرش رقابتی (Ryckman et al, 1990)، پرسشنامه سیستم فعال‌سازی / بازداری رفتاری (Carver & With, 1994) و پرسشنامه نگرانی از تصویر بدن (Littleton, Axsom & Pury, 2005) پاسخ دادند. برای تحلیل داده‌ها از مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. اثرهای واسطه‌ای با استفاده از روش بوت‌استرپ مورد آزمون قرار گرفت. ارزیابی مدل فرضی پژوهش نشان داد مدل فرضی با مدل اندازه‌گیری، برازش مطلوب دارد (RMSEA=۰/۰۶، NFI=۰/۹۰، CFI=۰/۹۳). نتایج نشان داد صفت خودشیفتگی ناسازگار و نگرش رقابت‌جویی افراطی به واسطه سیستم فعال‌سازی رفتاری بر بدریخت‌انگاری بدنی تأثیر معنادار دارد ($P < 0/01$). یافته‌های پژوهش از مدل فرضی برای بدریخت‌انگاری بدنی، حمایت کرد. به طور کلی نتایج نشان داد رابطه معناداری بین صفت شخصیت خودشیفتگی، نگرش رقابت‌جویی افراطی، سیستم فعال‌ساز رفتاری و نشانگان بدریخت‌انگاری بدنی وجود دارد و صفت خودشیفتگی ناسازگار و نگرش رقابت‌جویی افراطی از طریق سیستم فعال‌ساز رفتاری، قادر به پیش‌بینی معنادار نشانگان بدریخت‌انگاری بدنی دانش‌آموزان دختر است. توجه به نیازهای روان‌شناختی دانش‌آموزان دختر دارای نشانگان بدریخت‌انگاری بدنی، آگاهی‌بخشی، آموزش و مداخله‌های لازم توسط متولیان حوزه آموزش و سلامت، می‌تواند این دختران و جامعه را در مسیر سلامت قرار دهد.

کلمات کلیدی: صفت خودشیفتگی ناسازگار، نگرش رقابت‌جویی افراطی، سیستم فعال‌سازی / بازداری رفتاری، نشانگان بدریخت‌انگاری بدنی، دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم

مقدمه

(Syndrome) با مشکلات و اختلالاتی مانند افسردگی و اضطراب در جمعیت بالینی (Wilhelm, Phillips, Greenberg, O'Keefe, Hoepfner et al, 2019) رابطه دارد و پیامدهایی همچون پایین آمدن اعتماد به نفس و حرمت خود (Arji et al, 2016). رفتارهای خودکشی (Wilhelmet al, 2019)، کناره‌گیری اجتماعی و اختلال در روابط اجتماعی (Khazade, Beshlideh, Hamid & Marashi, 2017) را موجب می‌شود. تکانش‌گری در بدریخت‌انگاری بدنی که به معنای گرایش به پاسخ نابالغانه و خطرآفرین است، رفتارهای جبرانی تهاجمی مانند اقدام برای جراحی (Kiani, Khodabakhsh & 2014) را در جامعه افزایش می‌دهد.

جنبه مشترک نشخوار فکری در افراد دارای بدریخت‌انگاری، رها شدن از نگرانی درباره تصویر بدن است و "ترس از خود" ناشی از خودپنداره ضعیف این افراد، به نوعی هم پیامد هم موجب این نگرانی است. بخشی از این نگرانی، به ترس از "ارزیابی‌های خود" از نگاه دیگران مربوط است. این افراد "خویشتن" را نمی‌پذیرند و لذا سعی در اجتناب از خود تا اجتناب از اجتماع دارند (Maheronnaghsh et al, 2020). بنابراین، خودپنداره و "ارزش خود" در افراد دارای بدریخت‌انگاری بدنی، منفی است (Khazadeh et al, 2017). از سویی، شکل‌گیری هویت، بخشی از فرایند متمایز کردن "خویشتن" است و هویت اجتماعی به عنوان دیدگاهی که فرد به خود در رابطه با دیگران دارد، باعث شده بدن به عنوان مستقیم‌ترین بخش هویتی، به یک اصل هویتی میان جوانان تبدیل شود و از آنجایی که افراد به پاداش‌های محیطی و اجتماعی، گرایش دارند و از قضاوت شدن نامطلوب توسط دیگران اجتناب می‌کنند، با مدیریت بدن خود، هویت خود را در معرض نمایش دیگران می‌گذارند (Pourkaveh, Dehkordi, Khanmohammadi Otaghsara & Abbasi, 2020).

صفت خودشیفتگی (Narcissistic Trait) سازه پیچیده شخصیتی است که شکل انطباقی و غیر انطباقی دارد. Kohut (1977) خودشیفتگی را ناشی از نقص‌های اکتسابی دوران کودکی می‌داند که در ساختار روان‌شناختی "خود"، انعکاس پیدا می‌کند و به نوعی، فرایند تحوّل "ارزش خود" است

بدریخت‌انگاری بدنی (Body Dysmorphic Disorder) اختلال روانی جدی است که شامل مشغولیت ذهنی با یک یا چند نقص تصویری ظاهری است که فقط فرد آنها را مشاهده می‌کند یا به آنها اهمیت می‌دهد (American Psychiatric Association, 2013). نگرانی‌ها در بدریخت‌انگاری بدنی اغلب بر صورت، مو و پوست تمرکز دارد (Toh, Grace, Rossell, Castle & Phillipou, 2019). این نشانگان تنها از دهه گذشته مورد توجه قرار گرفته و هنوز در درمان آن محدودیت وجود دارد (Fang, Mathny & Wilhelm, 2014). درصد بالایی از افراد دارای بدریخت‌انگاری بدنی، آغازی قبل از ۱۸ سالگی داشته‌اند (Maheronnaghsh, Naderi, Bakhtiyarpor & Safarzadeh, 2020). پنجمین ویرایش راهنمای تشخیصی آماری بیماری‌های روانی (Diagnostic and Statistical Manual of mental disorders-5) شایع‌ترین سن آغاز نشانه‌های بدریخت‌انگاری بدنی را ۱۲-۱۳ سالگی ذکر کرده است (American Psychiatric Association, 2013). این اختلال که قبلاً در طبقه اختلالات بدنی شکل قرار داشت، در پنجمین ویرایش راهنمای تشخیصی آماری بیماری‌های روانی در طبقه اختلال وسواسی-جبری قرار گرفت (Dehestani, Azizi & Mahdavi, 2018). شیوع در نوجوانان دختر بزرگتر، ۱/۷٪ (Esnaashari, Bakhshayesh, Afshani, 2014) و در کشورهای توسعه‌یافته، در میان نوجوانان دختر، ۳۵-۸۱٪ و نوجوانان پسر، ۱۶-۵۵٪ گزارش شده است (Santana, de Cássia, Assis, Raich & Machado, 2013). به دلیل تقابل تغییرات جسمانی و فیزیولوژیکی نوجوانان با ایده‌آل‌خواهی آنها درباره جذابیت ظاهری، عدم رضایت از ظاهر و ملاک‌های کمال‌گرایانه درباره ظاهر در این دوران افزایش می‌یابد (Heydari, Eskandari, Nezarat, Majdam & Sarvandian et al, 2015). نارضایتی از تصویر بدنی از پیش‌بینی‌کننده‌های معنادار و هسته بدریخت‌انگاری بدنی است (Arji, Borjali, Sohrabi & Farrokhi, 2016). میزان رضایت از جسم خود که احساسات مثبت و منفی درباره ظاهر بدن را شامل می‌شود (Samadian, Koochakentzar, Baghdadariane, & Ghanbari Panah, 2019).

اختلال بدریخت‌انگاری بدن (Body Dysmorphic

با "خود" قائل است. نمودهای مختلف از خود واقعی، خود آرمانی و خود بایدی و دو دیدگاه شامل دیدگاه خود و دیدگاه دیگری می‌تواند تعارض برانگیز باشد. افراد برای کاهش ناهمخوانی خود واقعی و خود ایده‌آل‌شان، به دنبال کسب و حفظ نتایج مثبت هستند تا مانع هیجانانگیز منفی مانند نارضایتی و شرم شوند. همچنین برای کاهش فاصله خود واقعی و خود بایدی‌شان، به اجتناب از آنچه با اهداف‌شان ناهمخوانی دارد، و در واقع به اجتناب از هیجانانگیز منفی مانند نگرانی می‌پردازند. بر این اساس، افراد تمایل دارند خود-نمودهای (representations-self) مختلفی را ارائه دهند و اینطور فرض می‌شود که روابط خاص این نمودها، تأثیرات متفاوتی را ایجاد می‌کند. تمام این سه خود-نمود منعکس‌کننده دیدگاه خود فرد و دیدگاه دیگران مهم زندگی آنها است و تحول این سه راهنمای "خود" اساساً از طریق تجارب اجتماعی شدن اوایل زندگی حاصل می‌شود. این نظریه، عامل مشترکی را در ارتباط با آسیب‌شناسی روانی در تعدادی از اختلالات ارائه می‌دهد (Mason, Smith, Engwall, Lass & Mead, 2019; Bąk, Dutkiewicz & Kutnik, 2020). پژوهش‌ها نشان داده که خود-ناهمخوانی با نارضایتی و شرم همراه است (Bąk et al, 2020) و خود-ناهمخوانی تصویر بدنی و بروز علائم افسردگی در نوجوانان مورد بررسی و تأیید پژوهش‌ها قرار گرفته است (Solomon-Krakus, Sabiston, Brunet, 2017; Castonguay & Maximova, 2017).

از سوی دیگر، بر طبق مدل زیستی-روانی-اجتماعی، نگرانی از بدریختی بدنی حاصل چندین عامل است. به جنبه اجتماعی (بدن به عنوان هویت اجتماعی و نقش محیط در شکل‌گیری ناهمخوانی) اشاره شد. عوامل روان‌شناختی عمده، نگرش‌ها و ویژگی‌های شخصیتی است که باعث می‌شود افراد میزان متفاوتی از توجه و یا نگرانی را نسبت به ظاهرشان از خود بروز دهند (Samadian et al, 2019) که این ویژگی‌های شخصیتی به ادراک، ارزیابی و هیجان فرد جهت می‌دهد. برای تبیین زیستی آسیب‌پذیری به اختلالات روان‌شناختی، نظریه عصب‌روان‌شناختی Gray مبنای زیستی آسیب‌های روان‌شناختی و شخصیت را مورد توجه قرار می‌دهد. از نظر Gray (1991) ویژگی‌ها و صفات شخصیتی مرتبط با مغز

(FarahBijari, Peyvastegar& ZarifJalali, 2014). از سوی، صفت خودشیفتگی با دامنه‌ای از مشکلات که عمدتاً از طریق فرایندهای شناختی-اجتماعی قابل تبیین هستند، مرتبط است. افراد خودشیفته آسیب‌پذیر، سوگیری انتسابی خصمانه نسبت به دیگران دارند زیرا نسبت به انگیزه‌های دیگران، مشکوک و بی اعتماد هستند و این موضوع ناشی از دیدگاهی است که آنها نسبت به دنیای اجتماعی دارند (Freis, Brown&2019) البته این بی‌اعتمادی با ابعاد مختلف خودشیفتگی، ارتباط متفاوتی دارد و کمتر با توصیف گسترده خودشیفتگی مرتبط است. صفات خودشیفتگی روان‌رنجور و خودشیفتگی خصمانه، به واسطه جهان‌بینی اجتماعی رقابتی، با اعتماد اجتماعی رابطه منفی دارند (Beigi Dehaghi & Zeigler-Hill, 2021).

در زمینه نگرش رقابت‌جویی (Competitiveness Attitude) که پدیده اجتماعی غالب در گروه‌های نوجوانان هم سن و سال است در سه دهه اخیر پارادایمی مطرح شده که نگرش و جهت‌گیری‌های رقابتی را در زمینه روان‌شناسی اجتماعی مورد توجه قرار داده است. از نظر Karen Horney (1937)، نیاز به رقابت کردن، نوعی نیاز به اجتناب از خطر "از دست دادن" است، روشی برای حفظ و افزایش احساس "خود-ارزشی" از طریق اعمال کنترل و تحقیر دیگران در موقعیت‌های مختلف که بر رشد فردی و کارکرد شخصیت فرد تأثیر می‌گذارد (Orosz, Tóth-Király, Büki, 2018; Ivaskevics & B'otho, 2018). به نظر می‌رسد داشتن انتظارات بیش از حد برای ارائه تصویری مطلوب از خود، در رقابت‌جویی افراطی و اشتغال ذهنی بیش از حد با خود در بدریخت‌انگاری بدنی، نمایانگر وجه مشترک درگیر بودن افراطی با "خود" و وجود خودانگاره آرمانی در هر دو متغیر است.

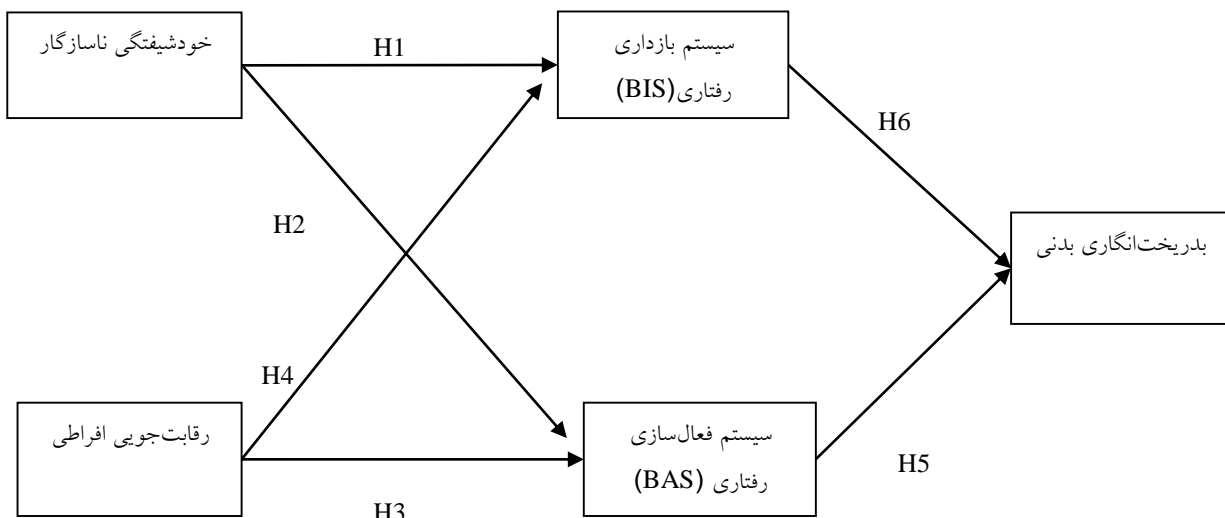
محوریت "خود" و تقابل دیدگاه خود و دیدگاه دیگری در بدریخت‌انگاری بدنی، صفت شخصیتی خودشیفتگی و نگرش رقابت‌جویی افراطی را می‌توان در چهارچوب نظریه خود-ناهمخوانی (Self-discrepancy theory) از Higgins (1987) بررسی کرد. نظریه خود-ناهمخوانی مدلی ارائه می‌کند تا نشان دهد یک فرد چه وزنی برای مؤلفه‌های مرتبط

پژوهش به دنبال بررسی الگویی سازمان یافته است که بتواند تأثیرات این متغیرها را تبیین کند. هدفین پژوهش تعیین تأثیرات مستقیم و غیر مستقیم صفت شخصیتی خودشیفتگی ناسازگار و نگرش رقابت جویی افراطی بر نشانگان بدریخت‌انگاری بدنی در دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوّم با واسطه‌گری سیستم فعال‌سازی/بازداری رفتاری است. در تصویر شماره ۱، مدل مفهومی این پژوهش دیده می‌شود. فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر است:

۱. صفت خودشیفتگی ناسازگار بر سیستم بازداری رفتاری اثر مستقیم دارد.
۲. صفت خودشیفتگی ناسازگار بر سیستم فعال‌سازی رفتاری اثر مستقیم دارد.
۳. نگرش رقابت جویی افراطی بر سیستم فعال‌سازی رفتاری اثر مستقیم دارد.
۴. نگرش رقابت جویی افراطی بر سیستم بازداری رفتاری اثر مستقیم دارد.
۵. سیستم فعال‌سازی رفتاری بر نشانگان بدریخت‌انگاری بدنی اثر مستقیم دارد.
۶. سیستم بازداری رفتاری بر نشانگان بدریخت‌انگاری بدنی اثر مستقیم دارد.

می‌توانند موجب نقایص آسیب‌شناختی شوند. Gray & Mc Naughtan (2000) بر اساس تفاوت‌های فردی موجود در حساسیت به محرک‌ها و وجود سیستم‌های پاداشی تنبیهی مغزی، سه سیستم مستقل زیستی شامل سیستم گرایش رفتاری (Behavioral Activation System)، سیستم بازداری رفتاری (Behavioral Inhibition System) و سیستم گریز، ستیز، بهت (Fight-Flight-Freeze System) را مطرح کردند. سیستم فعال‌سازی رفتاری، روی آوردی است و با تکانش‌گری، برون‌گرایی و ادراک‌های مثبت ارتباط دارد و سیستم بازداری رفتاری، پایه ویژگی شخصیتی روان‌رنجوری و قسمتی از سیستم شخصیتی دوگانه‌ای است که ادراک منفی و هیجان‌آزاندن‌ها را تنظیم می‌کند. این دو سیستم، زیربنای تفاوت‌های فردی از نظر هیجان، تفکر، رفتار و انگیزش هستند (Jani & Hajlou, 2019).

بر اساس آنچه ذکر شد، تأثیراتی از نگرش رقابت جویی افراطی، صفت خودشیفتگی ناسازگار و سیستم فعال‌سازی/بازداری رفتاری بر نشانگان بدریخت‌انگاری بدنی مورد انتظار است. فرض پژوهش این است که سیستم فعال‌سازی/بازداری برای صفت خودشیفتگی ناسازگار و نگرش رقابت جویی افراطی، اثر میانجی و واسطه‌مندی را دارد لذا این

شکل ۱: مدل مفهومی این مطالعه

روش پژوهش، جامعه آماری و نمونه

این پژوهش، از نظر هدف، بنیادی و از نظر روش گردآوری داده‌ها، توصیفی از نوع همبستگی بر مبنای مدل‌یابی معادلات ساختاری است. جامعه آماری پژوهش همه دختران دانش‌آموز مقطع متوسطه دوم زرین‌شهر در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ به تعداد ۲۸۵۰ نفر را شامل می‌شود. حجم نمونه بر اساس ۱۰ نمونه به ازای هر متغیر مشاهده‌شده، برآورد شد (Wolf, Harrington, Clark & Miller, 2013) و چون مدل حاضر ۱۶ متغیر مشاهده‌شده داشت، به صورت بیش برآورد، تعداد ۳۵۵ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. نمونه‌گیری به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی بود، به این صورت که ابتدا از میان ۱۶ دبیرستان دخترانه مقطع متوسطه دوم زرین‌شهر، ۸ دبیرستان، از میان مجموع ۱۰۳ کلاس، ۵۱ کلاس (با متوسط تعداد ۲۷ دانش‌آموز در هر کلاس) و در نهایت ۳۵۵ دانش‌آموز به صورت تصادفی برگزیده شدند. معیارهای ورود به نمونه عبارت بود از دامنه سنی ۱۵ تا ۱۷ سال، نداشتن مشکلات جسمی حاد، استفاده نکردن از خدمات روان-شناختی در زمان پژوهش و معیار خروج، شامل عدم تمایل به شرکت در پژوهش و پاسخ ندادن به پرسشنامه‌ها بود.

روش اجرا و تحلیل داده‌ها

برای اجرای این پژوهش، توزیع پرسشنامه‌ها به دلیل شیوع ویروس کووید-۱۹ و مجازی بودن کلاس‌ها، به این صورت بود که پس از اخذ مجوز از اداره آموزش و پرورش شهرستان زرین‌شهر و هماهنگی با مدیران مدارس، لینک تهیه شده از پرسشنامه در قالب ۴ بخش جداگانه اما پی در پی در درایو شخصی محیط گوگل فرم، به واسطه معلم‌ان در محیط واتساپ، در اختیار دانش‌آموزان قرار گرفت. از مجموع ۳۵۵ پرسشنامه اجراشده، به دلیل کنار گذاشتن پرسشنامه‌های ناقص، داده‌های مربوط به ۳۴۸ نفر قابل تحلیل بود. به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات از روش‌های آمار توصیفی شامل شاخص‌های مرکزی (میانگین) و شاخص‌های پراکندگی (انحراف معیار) و جداول و نمودارها به منظور ارائه داده‌های توصیفی استفاده و در بخش استنباطی، تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و AMOS انجام شد.

ابزارهای پژوهش به شرح زیر بودند:

۱. پرسشنامه نگرانی از تصویر بدن (Body Image Concern Inventory): این پرسشنامه که خودگزارشی و شامل ۱۹ ماده است، توسط Littleton, Axsom & Pury (2005) ساخته شده است. این پرسشنامه از یک ساختار دو عاملی شامل؛ علائم بدریخت‌انگاری و تداخل در عملکرد اجتماعی حمایت می‌کند (Littleton & Breitkopf, 2008). آزمودنی‌ها باید به یک مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت، بین ۱ (هرگز) تا ۵ (همیشه) پاسخ دهند. دامنه نمرات بین ۱۹ تا ۹۵ است. نمره بالا نشانگر تصویر بدنی منفی فرد از خود است و نمره پایین نشانگر این است که تصویر فرد از بدن خود، منفی نیست. این پرسشنامه فاقد نمره‌گذاری معکوس است. هدف آن ارزیابی و سنجش نارضایتی فرد از ظاهر خود در اختلالاتی مانند اختلال بدریخت‌انگاری بدن و اختلالات خوردن و یا سنجش نشانه‌شناسی در دو سطح بالینی و غیر بالینی است. Littleton et al (2005) پایایی این پرسشنامه را به روش همسانی درونی، بررسی کردند و ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۳ را به دست آوردند. ضریب آلفای کرونباخ عامل اول و دوم به ترتیب ۰/۹۲ و ۰/۷۶ و ضریب همبستگی بین دو عامل ۰/۶۹ و روایی همزمان بین پرسشنامه نگرانی از بدریختی (Jorgensen, Castle, Roberts & Groth-Marnat, 2001) و پرسشنامه نگرانی از تصویر بدنی، ۰/۸۳ گزارش شده است (P < ۰/۰۱). این ابزار برای اولین بار توسط Ghaffari & Bassaknejad (2007) به فارسی ترجمه و اعتباریابی شد. پایایی پرسشنامه ترس از تصویر بدنی به روش آلفای کرونباخ به ترتیب برای دانشجویان دختر، پسر و کل دانشجویان برابر ۰/۹۳، ۰/۹۵، ۰/۹۵ گزارش شده است. ضرایب روایی این پرسشنامه نیز از طریق همبستگی با پرسشنامه ترس از ارزیابی منفی ظاهر (Lundgren, Anderson & Thompson, 2004) و ترس از ارزیابی منفی (Leary, 1983) به ترتیب، ۰/۵۵، ۰/۴۳ و در سطح P < ۰/۰۰۱ معنادار به دست آمد. در این پژوهش پایایی این پرسشنامه با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ، ۰/۸۹ به دست آمد. دو نمونه از سوالات پرسشنامه عبارتند از؛ از برخی قسمت‌های ظاهر ناراضی هستم، ترس از این دارم که دیگران نقایص ظاهر را کشف کنند.

رقابتی توسط Ryckman, Hammer, Kaczor & Gold (1990) ساخته شده است، نگرش رقابتی نوجوانان را ارزیابی می‌کند. این پرسشنامه از دو زیرمقیاس تشکیل شده است: نگرش رقابت‌جویی افراطی (Hyper Competitive Attitude): از آیتم (۱ تا ۲۶) و نگرش رقابتی رشد شخصی (Personality Development Competitive Attitude): از آیتم (۲۷ تا ۴۱). هر آیتم بر اساس ۵ درجه لیکرت درجه‌بندی می‌شود (از «هرگز در مورد من درست نیست» تا «همیشه در مورد من درست است»). دامنه نمرات از ۴۱ تا ۲۰۵ است. نمرات بالاتر نشانگر نگرش رقابتی بالاتر فرد و نمرات کم، نشانگر نگرش رقابتی پایین‌تر فرد است. آیتم‌های ۳، ۵، ۶، ۱۰، ۱۳، ۱۵، ۱۶، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۳۰، ۳۲ و ۳۶، نمره‌گذاری معکوس دارند (Menesini, Tassi, Nocentini, 2018). اعتبار آن توسط (Menesini et al, 2018) مورد تأیید قرار گرفته است و ضریب آلفای کرونباخ عامل اول و دوم، ۰/۸۱ و ۰/۸۷ و ضریب همبستگی بین دو عامل، ۰/۳۴ گزارش شده و پس از حذف آیتم‌های ۳، ۵، ۶، ۱۰، ۱۳، ۱۵، ۱۶، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۵، ۲۸، ۳۲ و ۳۶، در تحلیل عاملی، روایی سازه خرده مقیاس رقابت‌جویی افراطی با قلدری، ۰/۲۴ و با اجتماعی بودن، ۰/۲۰- و خرده مقیاس رقابت رشد شخصی با اجتماعی بودن، ۰/۱۳ و مطلوب گزارش شده است. در این پژوهش پرسشنامه نگرش رقابتی برای نخستین بار، ترجمه و اعتباریابی شده است. همچنین، تنها از آیتم‌های مربوط به زیرمقیاس نگرش رقابت‌جویی افراطی استفاده شده است. به منظور بررسی روایی زیرمقیاس نگرش رقابت‌جویی افراطی، از تحلیل عاملی تأییدی در نرم‌افزار AMOS-24 استفاده شد. نتایج نشان داد که پس از حذف ۱۳ آیتم که دارای بار عاملی کمتر از ۰/۳ بودند (آیتم‌های ۳، ۵، ۱۰، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۴، ۲۵، ۲۶)، زیرمقیاس نگرش رقابت‌جویی افراطی از روایی مطلوبی برخوردار است ($\chi^2/df=1/89$ ، $RMSEA=0/051$ ، $CFI=0/93$ ، $TLI=0/90$ ، $JFI=0/93$ ، $AGFI=0/92$ ، $GFI=0/95$). بار عاملی ۱۳ ماده باقی‌مانده بین ۰/۳۳ تا ۰/۶۰ به دست آمد. همچنین، جهت بررسی پایایی زیرمقیاس نگرش رقابت‌جویی افراطی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آن ۰/۷۴

۲. پرسشنامه شخصیت خودشیفته (Narcissistic Personality Inventory -16): این پرسشنامه را Raskin & Hall (1979) به منظور اندازه‌گیری تفاوت‌های فردی در گروه‌های غیربالینی طراحی کرده‌اند و یک سنج تک‌بعدی است. هدف این پرسشنامه سنجش اقتدار، خودنمایی، برتری‌طلبی، فزون‌خواهی، بهره‌کشی، خودبسندگی و خودپسندی است. ساختار سؤال‌های این پرسشنامه دوگزینه‌ای و دارای ۱۶ جفت عبارت است که پاسخ‌دهنده باید یکی از آنها را انتخاب کند. برای انتخاب از ردیف الف، نمره ۱ و از ردیف ب، نمره ۰ صفر در نظر گرفته می‌شود. نمره کلی پرسشنامه از مجموع نمرات همه سوالات به دست می‌آید. دامنه نمرات از ۰ تا ۱۶ است. به عنوان نقطه برش، امتیاز ۸ به بالا بیانگر شخصیت خودشیفته است. این پرسشنامه فاقد نمره‌گذاری معکوس است. فرم کنونی پرسشنامه دارای ۴۰ سؤال است (Raskin et al, 1979, 1988). فرم ۱۶ سؤالی که فرم موازی نسخه ۴۰ سؤالی است، توسط Ames, Rose & Anderson (2006) طراحی و روایی صوری، پیش‌بین، افتراقی، محتوا و ثبات درونی، ۰/۷۷، قابل قبول گزارش شده است. Raskin et al (1979) با استفاده از روش دو نیمه کردن، ضرایب پایایی را ۸۰٪ و در سال ۱۹۸۸، پایایی آن را به عنوان یک ساختار کلی ۸۳٪ به دست آورد. در ایران Mohammadzade (2010) آن را اعتبارسنجی کرده و ضریب پایایی بازآزمایی، ضریب همبستگی در تعیین پایایی تصیفی و ضریب آلفای کرونباخ در سنجش همسانی را به ترتیب ۰/۸۴، ۰/۷۴ و ۰/۷۹ و روایی همزمان از طریق ضریب همبستگی بین نمرات این پرسشنامه و مقیاس خودشیفتگی پرسشنامه چندمحوری بالینی میلون را برابر با ۰/۷۷ گزارش و روایی افتراقی را نیز تایید کرده است ($P<0/001$). در این پژوهش، پایایی این پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ محاسبه شد و ۰/۷۱ به دست آمد. دو نمونه از سوالات پرسشنامه عبارتند از: بسیار مشتاقم از سوی دیگران مورد احترام قرار بگیرم و در مورد آن پافشاری می‌کنم، همیشه نسبت به کاری که می‌کنم اطمینان دارم.

۳. پرسشنامه نگرش رقابتی (Competitive Attitude Scale- CAS): این پرسشنامه که بر اساس دو بعد نگرش

فعال‌سازی رفتاری را در جامعه ایرانی، ۰/۷۸ و برآورد پایایی بازآزمون در فاصله چهار هفته برای خرده‌مقیاس بازداری رفتاری و خرده‌مقیاس‌های فعال‌ساز رفتاری و کل سیستم فعال‌ساز رفتاری را، به ترتیب ۰/۶۸، ۰/۷۱، ۰/۷۳ و ۰/۶۲ گزارش کرده‌اند. روایی پرسشنامه بازداری رفتاری برای روان‌رنجورخویی پرسشنامه شخصیت آیزنک-فرم کوتاه تجدیدنظر شده ۰/۲۷، با مقیاس صفت اضطرابی پرسشنامه حالت-صفت اضطراب ۰/۴۳، با پرسشنامه عاطفه منفی ۰/۴۰ و با پرسشنامه عاطفه مثبت ۰/۱۶-؛ روایی مقیاس فعال‌سازی رفتاری با پرسشنامه عاطفه مثبت ۰/۳۰ و با مقیاس برون‌گرایی پرسشنامه شخصیت آیزنک-فرم کوتاه تجدیدنظر شده، ۰/۲۲ گزارش شده است ($P < ۰/۰۱$) (Abdollahi, Majareshin, Bakhshipour & Mahmoud Alilou, 2010). در این پژوهش پایایی ابزار با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ ۰/۹۰ به دست آمد. دو نمونه از سوالات پرسشنامه عبارتند از، اغلب کارهایم را خیلی سریع انجام می‌دهم، وقتی فکر می‌کنم که عملکردم در انجام کاری ضعیف بوده، نگران می‌شوم.

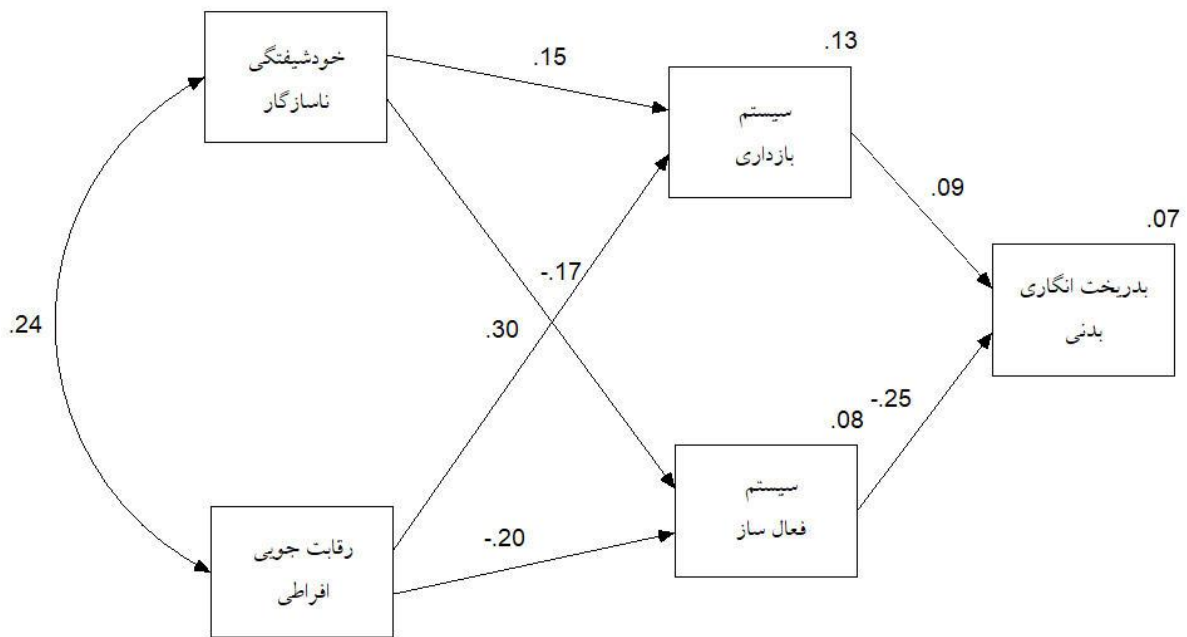
یافته‌ها

نمونه این پژوهش شامل ۳۴۸ دختر با میانگین سنی و انحراف معیار سن، به ترتیب ۱۶/۱۶ و ۱/۰۲ بود. قبل از ارزیابی مدل، پیش‌فرض مدل‌یابی معادلات ساختاری شامل نرمال بودن تک‌متغیری توزیع داده‌ها بررسی و محاسبه چولگی و کشیدگی هر یک از متغیرها، برای ارزیابی نرمال بودن تک‌متغیری انجام شد. چولگی متغیرها در دامنه ۰/۰۸- تا ۱/۲۰ و کشیدگی متغیرها در دامنه ۰/۰۱- تا ۰/۵۱- بود. قدرمطلق چولگی و کشیدگی متغیرها به ترتیب نباید از ۳ و ۱۰ بیشتر باشد (Kline, 2011). در ادامه، تصویر شماره ۱ مدل آزمون‌شده پژوهش را همراه با ضرایب استاندارد نشان می‌دهد. لازم به ذکر است در این مطالعه جهت بررسی معنی‌داری روابط واسطه از آزمون بوت‌استرپ (Bootstrap) استفاده شده است.

به دست آمد. دو نمونه از سوالات پرسشنامه به این ترتیب است؛ پیروزی در رقابت باعث می‌شود که من به عنوان یک فرد احساس قدرت بیشتری داشته باشم، من خودم را حتی در موقعیت‌هایی که نیاز به رقابت وجود ندارد، رقابت‌کننده می‌یابم.

۴. پرسشنامه سیستم فعال‌سازی/بازداری رفتاری: این پرسشنامه توسط Carver & Withe (1994) تهیه شده و هدف آن ارزیابی سیستم‌های بازداری/فعال‌سازی رفتاری و خرده‌مقیاس‌های آن (حساسیت سیستم بازداری رفتاری، حساسیت سیستم فعال‌ساز رفتاری، سائق، پاسخدهی به پاداش و جستجوی سرگرمی) است. این پرسشنامه شامل ۲۴ ماده است. ۷ ماده به سیستم بازداری و ۱۳ ماده به سیستم فعال‌ساز رفتاری مربوط می‌شود. ماده‌ها براساس لیکرت چهاردرجه‌ای از کاملاً مخالف (نمره ۱) تا کاملاً موافق (نمره ۴) درجه‌بندی می‌شوند. نمرات بالاتر نشان‌دهنده حساسیت‌های بالاتر است. گزینه‌های ۱، ۶، ۱۱ و ۱۷ در نمره‌گذاری تاثیری ندارند و فقط برای هماهنگی با دیگر سوالات اضافه شده‌اند و سوالات ۲ و ۲۲ نمره‌گذاری معکوس دارند (Habibi, Alahdadi, Mohammadi & Ghanbari, 2019).

Carver et al (1994) ثبات درونی مقیاس سیستم بازداری رفتاری و زیرمقیاس‌های سائق، جستجوی شادی و پاسخدهی را به ترتیب؛ ۰/۷۴، ۰/۷۳، ۰/۷۶ و ۰/۶۶ گزارش کرده‌اند. همچنین، Campbell-Sills, Liverant & Brown (2004) همبستگی قوی سیستم بازداری رفتاری با روان‌رنجورخویی، ۰/۷۵؛ با عاطفه منفی، ۰/۶۱؛ با افسردگی، ۰/۴۸ و خرده‌مقیاس‌های فعال‌ساز رفتاری شامل سائق، جستجوی شادی و پاسخدهی را با عاطفه مثبت به ترتیب، ۰/۳۶، ۰/۴۳ و ۰/۳۳ و با افسردگی به ترتیب، ۰/۱۶-، ۰/۱۹- و ۰/۱۵- ($P < ۰/۰۰۱$) گزارش و بیان کرده‌اند این ابزار روایی تشخیصی بسیار مناسبی دارد. (Amiri & Hasani, 2016) همسانی درونی خرده‌مقیاس بازداری رفتاری، ۰/۶۹ و همسانی درونی خرده‌مقیاس‌های فعال‌ساز رفتاری به ترتیب، ۰/۸۷، ۰/۷۴ و ۰/۶۵ و ثبات درونی کل خرده‌مقیاس

تصویر ۱. مدل آزمون شده پژوهش

تصویر شماره ۱ ضرایب مسیر را نشان می دهد که به گزارش شده است. همراه ضرایب تی و سطح معنی داری در جدول شماره ۱

جدول ۱. ضرایب مسیر، مقادیر تی و سطح معنی داری مسیرهای مستقیم

مسیر	ضریب مسیر	مقدار تی	سطح معنی داری
به روی سیستم بازداری رفتاری از خودشیفتگی ناسازگار	۰/۱۵	۲/۸۴	۰/۰۰۱
رقابت جویی افراطی	۰/۳۰	۵/۷۵	۰/۰۰۱
به روی سیستم فعال ساز رفتاری از خودشیفتگی ناسازگار	-۰/۱۷	-۳/۲۷	۰/۰۰۱
رقابت جویی افراطی	-۰/۲۰	-۳/۷۱	۰/۰۰۱
به روی بدریخت انگاری بدنی از سیستم بازداری رفتاری	۰/۰۹	۱/۷۹	ns
سیستم فعال ساز رفتاری	-۰/۲۵	-۴/۷۳	۰/۰۰۱

می گذارند و سیستم فعال سازی و بازداری رفتاری به ترتیب، با ضریب استاندارد ۰/۲۵- و ۰/۰۹ بر بدریخت انگاری بدنی تأثیر دارد. تأثیر سیستم بازداری رفتاری بر بدریخت انگاری بدنی معنادار نیست. این بدین معنا می باشد که غیر از مسیر اثر مستقیم سیستم بازداری بر بدریخت انگاری بدنی، سایر

همان طور که در جدول ۱ مشاهده می شود، صفت خودشیفتگی ناسازگار و نگرش رقابت جویی افراطی به عنوان متغیرهای برون زاء، به ترتیب با ضرایب استاندارد ۰/۱۷- و ۰/۲۰- بر سیستم فعال ساز رفتاری و به ترتیب با ضرایب استاندارد ۰/۱۵ و ۰/۳۰ بر سیستم بازداری رفتاری تأثیر

رفتاری بر نشانگان بدریخت‌انگاری بدنی اثر مستقیم دارد، تأیید شد. فرضیه ۶ پژوهش مبنی بر اینکه سیستم بازداری رفتاری بر نشانگان بدریخت‌انگاری بدنی اثر مستقیم دارد، تأیید نشد.

در ادامه در جدول ۲ اثرات غیر مستقیم یا میانجی بر اساس نتایج مدل و آزمون بوت‌استرپ (Bootstrap) گزارش شده است.

مسیرهای مستقیم تأیید می‌شوند. به این ترتیب، فرضیه ۱ پژوهش مبنی بر اینکه، صفت خودشیفتگی ناسازگار بر سیستم بازداری رفتاری اثر مستقیم دارد، فرضیه ۲ مبنی بر اینکه صفت خودشیفتگی ناسازگار بر سیستم فعال‌ساز رفتاری اثر مستقیم دارد، فرضیه ۳ مبنی بر اینکه، نگرش رقابت‌جویی افراطی بر سیستم فعال‌ساز رفتاری اثر مستقیم دارد، فرضیه ۴ مبنی بر اینکه، نگرش رقابت‌جویی افراطی بر سیستم بازداری رفتاری اثر مستقیم دارد، و فرضیه ۵ مبنی بر اینکه، سیستم فعال‌سازی

جدول ۲. اثرات غیرمستقیم مدل آزمون‌شده

P	ضریب مسیر	حدود		وابسته	متغیرها	
		حد پایین	حد بالا		میانجی	مستقل
۰/۰۱	۰/۲۰	۰/۲۹	۰/۱۳	بدریخت‌انگاری بدنی	سیستم فعال‌ساز رفتاری	صفت خودشیفتگی ناسازگار
NS	۰/۱۰	۰/۱۹	۰/۰۵	بدریخت‌انگاری بدنی	سیستم بازداری رفتاری	
۰/۰۱	۰/۲۲	۰/۳۰	۰/۱۱	بدریخت‌انگاری بدنی	سیستم فعال‌ساز رفتاری	نگرش رقابت‌جویی افراطی
NS	۰/۰۹	۰/۲۱	۰/۰۹	بدریخت‌انگاری بدنی	سیستم بازداری رفتاری	

۸ پژوهش مبنی بر اینکه، صفت خودشیفتگی ناسازگار به واسطه سیستم بازداری رفتاری بر بدریخت‌انگاری بدنی اثر غیر مستقیم دارد، تأیید نشد. فرضیه ۹ پژوهش مبنی بر اینکه، نگرش رقابت‌جویی افراطی به واسطه سیستم فعال‌ساز رفتاری بر بدریخت‌انگاری بدنی اثر غیر مستقیم دارد، تأیید شد. فرضیه ۱۰ پژوهش مبنی بر اینکه، نگرش رقابت‌جویی افراطی به واسطه سیستم بازداری رفتاری بر بدریخت‌انگاری بدنی اثر غیر مستقیم دارد، تأیید نشد. در ادامه در جدول ۳ شاخص‌های برازش مدل ساختاری پژوهش گزارش شده است.

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، اثر غیر مستقیم صفت خودشیفتگی ناسازگار و نگرش رقابت‌جویی افراطی به واسطه سیستم بازداری رفتاری بر بدریخت‌انگاری، معنی‌دار نیست. اثر غیر مستقیم صفت خودشیفتگی ناسازگار و نگرش رقابت‌جویی به واسطه سیستم فعال‌ساز رفتاری بر بدریخت‌انگاری بدنی در سطح ۰/۰۱ به صورت مثبت معنی‌دار است. به این ترتیب، فرضیه ۷ پژوهش مبنی بر اینکه، صفت خودشیفتگی ناسازگار به واسطه سیستم فعال‌ساز رفتاری بر بدریخت‌انگاری بدنی اثر غیر مستقیم دارد، تأیید شد. فرضیه

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل ساختاری

برازش	اختصار	نام شاخص
۲/۷۷	X2/df	کای اسکور به درجه آزادی
۰/۰۷	RMSEA	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد
۰/۹۵	GFI	شاخص نیکویی برازش
۰/۹۰	CFI	شاخص برازش تطبیقی
۰/۹۴	NFI	شاخص برازش هنجار شده
۰/۹۴	IFI	شاخص برازش افزایشی

می تواند تأییدی باشد برای نقش سیستم های مغزی رفتاری بر شدت نشانگان بدریخت انگاری بدنی.

سیستم بازداری رفتاری با تهدید، مرتبط است و نتیجه این پردازش، منجر به توجه افزایش یافته و افزایش برانگیختگی به منظور افزایش توجه برای پاسخ به علائم تهدید و خطر در دختران نوجوان می شود (Basharpour et al, 2014). از سویی، فراتحلیل Mason et al (2019) نشان داده است افراد، یک سیستم ارتقای متمرکز بر پرورش، پیشرفت و تحقق ایده آل ها و سیستم پیشگیری متمرکز بر امنیت، ایمنی و تحقق بایدها دارند و هنگامی که شکستی مرتبط با ارتقا یا پیشگیری اتفاق می افتد، خود-ناهمخوانی (ناهمخوانی خود واقعی، خود ایده آل و خود بایدی) حاصل شده و فرد مستعد آسیب شناسی روانی می شود.

مطابق با یافته این پژوهش مبنی بر اثر مثبت صفت خودشیفتگی ناسازگار بر سیستم بازداری رفتاری، Brown et al (2019) طی پژوهشی تأیید کرده اند، خودشیفته های آسیب پذیر، به دلیل عدم اعتماد به دیگران و ادراک تهدید آمیز انگیزه های دیگران، یک سوگیری انتسابی خصمانه نسبت به دیگران دارند. در واقع آنها در موقعیت های اجتماعی، بدترین فرضیه را در نظر می گیرند. Beigi Dehaghi et al (2021) نیز تایید کرده اند افراد دارای صفت خودشیفتگی روان رنجور و خودشیفتگی خصمانه، بی اعتمادی اجتماعی را بروز می دهند و این در حالی است که بین خودشیفتگی بزرگ منش و سوگیری انتسابی خصمانه رابطه ای وجود ندارد. به علاوه، Lannin, Gyll, Krizan, Madon & Cornish (2014) نیز بیان می کنند حساسیت افراد خودشیفته به تهدید، باعث اضطراب درباره مورد پذیرش بودن و عدم اطمینان به مقاصد دیگران می شود و به شکل سکوت اجتماعی و درون گرایی در این افراد بروز می کند.

مطابق با یافته این پژوهش مبنی بر اثر مثبت نگرش رقابت جویی افراطی بر سیستم بازداری رفتاری، Fülöp & Orosz (2015) طی پژوهشی نشان داده اند مقایسه های ارزیابی کننده دختران نوجوان که به نحوی غیر سازنده هستند که اغلب جنبه رقابتی به آنها می دهد، موجب ادراک پیام های تهدید کننده و عواطف منفی می شود و به ویژه در شرایطی که

جدول بالا نشان می دهد که بر اساس ملاک های Gefen, Straub & Boudreau (2000)، مدل آزمون شده از برازش مناسبی برخوردار است.

بحث

افزایش اهمیت تصویر بدنی، در حالی است که پژوهش ها در زمینه عوامل مؤثر بر بدریخت انگاری بدنی در نمونه های غیر بالینی، کم است. در سال های اخیر بررسی عوامل شکل گیری، سبب شناسی و درمان این اختلال رو به رشد بوده، اما در رابطه با الگوی های پیچیده تعاملی، یافته ها اندک است. پژوهش درباره عواملی که تأثیرات ویژگی های شخصیتی بر بدریخت- انگاری بدنی را واسطه گری می کنند، می تواند درک ما را از سبب شناسی و درمان افزایش دهد. این پژوهش، مدل فرضی تأثیر صفت خودشیفتگی ناسازگار و نگرش رقابت جویی افراطی را، به واسطه گری سیستم فعال سازی/بازداری رفتاری، بر بدریخت انگاری بدنی آزمود. همان طور که فرض شده بود، یافته ها از مدلی حمایت کردند که صفت خودشیفتگی ناسازگار و نگرش رقابت جویی افراطی به واسطه حساسیت کم سیستم فعال ساز رفتاری باعث افزایش نشانگان بدریخت- انگاری بدنی می شوند.

اغلب تأثیرات مستقیم مدل فرضی پژوهش، پیش از این، توسط پژوهش های دیگر تأیید شده است. از جمله، سیستم فعال ساز رفتاری بر بدریخت انگاری بدنی (Jani et al, 2019)، صفت خودشیفتگی بر سیستم بازداری رفتاری (Beigi et al, 2021) و نگرش رقابت جویی افراطی بر سیستم بازداری رفتاری (Basharpour, Molavi & Berahmand, 2014). پژوهشی کاملاً منطبق بر این مطالعه، در بررسی ادبیات پژوهشی داخلی و خارجی یافت نشد.

پژوهش Maheronnaghsh et al (2020) نشان داده از آنجا که افراد با نشانگان بدریخت انگاری، "خوشتن" را نمی پذیرند و به جای مشاهده و پذیرش خود، سعی در اجتناب از افکار و احساسات خود و حتی اجتناب از جامعه دارند، ورزش ذهنی و فعال کردن لوب های مغزی، می تواند اساس بیوشیمی کارکردهای عصب روان شناختی مغز را تنظیم کند و "ترس از خود" را در این افراد کاهش دهد. این یافته

می‌کنند، نسبت به افراد با رقابت‌جویی بالا، رقیب را گرم‌تر و صمیمی‌تر ادراک می‌کنند. با توجه به اینکه، سیستم فعال‌ساز رفتاری، ادراک‌ها، ارزیابی‌ها و هیجان مثبت را بر می‌انگیزد (Jani et al, 2019; Basharpour et al, 2014)، به نظر می‌رسد با افزایش رقابت‌جویی افراطی، حساسیت سیستم فعال‌ساز رفتاری کاهش می‌یابد.

یافته پژوهش مبنی بر اثر منفی سیستم فعال‌ساز رفتاری بر بدریخت‌انگاری، همسو با پژوهش‌های دیگر است. پژوهش Khanjani & BahadoriKhosroshahi (2014) نشان داده است صفت برون‌گرایی با تصویر بدنی مثبت، رابطه مثبت دارد. لذا به دلیل اینکه تصویر بدنی مثبت در بدریخت‌انگاری بدنی آسیب دیده یا دچار نقص است، اثر منفی سیستم فعال‌ساز رفتاری بر نشانگان بدریخت‌انگاری، روشن است. افراد ناراضی از تصویر بدنی، نه فقط نسبت به خود بلکه نسبت به رویدادهای اطراف نیز، تصویر و ادراک منفی‌تری دارند (Samadian et al, 2019).

در تبیین این یافته که اثر سیستم بازداری رفتاری بر نشانگان بدریخت‌انگاری بدنی تأیید نشد، از آنجایی که مطالعه روی جمعیت غیر بالینی صورت گرفته، شدت این نشانگان بر اساس مفهوم‌پردازی پیوستاری نشانگان روان‌شناختی، کمتر از جمعیت بالینی است. به علاوه، با توجه به ماهیت به هم پیوسته سیستم فعال‌سازی/بازداری رفتاری (Core, 2002)، به نظر می‌رسد در فرایند پیچیده منتهی به نشانگان بدریخت‌انگاری بدنی، بر اساس شدت این نشانگان، به هم پیوستگی و تعامل این دو سیستم موجب شده است سیستم فعال‌ساز رفتاری نقش برجسته‌تری نسبت به سیستم بازداری رفتاری در تظاهرات غیر بالینی بدریخت‌انگاری بدنی نمونه مورد مطالعه داشته باشد و از این جهت است که تأثیر سیستم بازداری بر حسب شدت نشانگان بدریخت‌انگاری در نمونه مورد مطالعه، برجسته نبوده و معنادار نشده است.

تأثیر منفی غیر مستقیم خودشیفتگی ناسازگار و نگرش رقابت‌جویی افراطی به واسطه سیستم فعال‌سازی رفتاری بر نشانگان بدریخت‌انگاری بدنی، یافته دیگر این مطالعه است. خودشیفتگی ناسازگار دارای کیفیت‌های انفعالی، اجتنابی، آسیب‌پذیر و هیجان‌های منفی است (Krizan et al, 2018).

نوجوانان اعتماد به نفس پایین دارند، هیجان‌های منفی را برمی‌انگیزند. با توجه به اینکه افراد بیش‌رقابت‌جو به دلیل اجتناب از خطر از دست دادن "خود-ارزشی"، دائماً به رقابت کردن، کنترل کردن و تحقیر دیگران می‌پردازند (Orosz et al, 2018)، می‌توان گفت مجموعه‌ای از جهت‌گیری‌ها، ارزیابی‌ها و هیجان‌های منفی و غیر سازنده در افراد بیش‌رقابت‌جو، در پاسخ به علائم شکست که برای آنها به معنای تهدید و خطر است، در آنها تنش و برانگیختگی ایجاد می‌کند و به این ترتیب نگرش رقابت‌جویی افراطی، حساسیت و فعالیت سیستم بازداری رفتاری را افزایش می‌دهد.

سیستم فعال‌ساز رفتاری، سیستم روی‌آوردی است که با صفات برون‌گرایی ارتباط دارد (Amiri, Soleymani & Rafie, 2017). این در حالی است که آسیب‌پذیری خودشیفتگی بر جهت‌گیری انفعالی مبتنی بر اجتناب بنا شده است و به دلیل همین کیفیت‌های انفعالی، اجتنابی و آسیب‌پذیر است که می‌تواند به یک ویژگی آسیب‌زای شخصیت تبدیل شود (Krizan & Herlache, 2018). پژوهش Miller, Price, Gentile, Lynam & Campbell (2012) نشان داد خودشیفتگی آسیب‌پذیر با درون‌گرایی، هیجان‌های منفی و سردی در روابط بین‌فردی و خودشیفتگی غیر آسیب‌پذیر با جهت‌مندی گرایش مثل برون‌گرایی بالا، فعال بودن رفتاری، اعتماد به نفس و جرأت‌مندی بالا، رابطه مثبت قوی دارد. لذا همسو با نتایج پژوهش‌های فوق، اثر منفی خودشیفتگی بر سیستم فعال‌ساز رفتاری قابل تبیین است. به این ترتیب، به نظر می‌رسد، با افزایش تظاهرات ناسازگار و آسیب‌پذیر خودشیفتگی، حساسیت سیستم فعال‌ساز رفتاری کاهش می‌یابد.

همچنین یافته پژوهش مبنی بر اثر منفی نگرش رقابت‌جویی افراطی بر سیستم فعال‌ساز رفتاری همسو با پژوهش Hojecki (2014) است. اودر مطالعه آزمایشی تأثیر رقابت‌جویی بر ادراک فرد، بیان کرده است که افراد با تمایل بالا به رقابت را عوامل متعدد برمی‌انگیزند، اما به هر حال همه آنها به دنبال برنده شدن در موقعیت‌های بین فردی هستند. لذا افراد کمتر رقابت‌جو، ادراک مثبت بیشتری نسبت به شخصیت رقیب دارند، آنها حتی در شرایطی که رقابت را واگذار

پیشنهاد می‌شود. با توجه به نتایج پژوهش، برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای آشنا نمودن متولیان آموزشی به ویژه معلمان، دبیران و مشاوران مدارس، که به طور مستقیم با دانش‌آموزان در ارتباط هستند، با نمودها و تأثیرات مؤلفه‌های بررسی شده، می‌تواند در شناسایی این نشانگان در نوجوانان و طراحی و برنامه‌ریزی به منظور برخورداری آنها از آموزش‌ها و مداخلات لازم، کمک کند و به این ترتیب، فضایی برای تامین نیازهای روان‌شناختی دانش‌آموزان فراهم نماید. لازم به ذکر است، این پژوهش نیازمند تاییدهای تجربی بیشتر است و تا آن زمان، یافته‌های به دست آمده باید با احتیاط تفسیر شود.

سپاس‌گزاری

به تمام شرکت‌کنندگان در این پژوهش و همکاری‌کنندگان به هر نحو با این پژوهش، نهایت تشکر و قدردانی خود را تقدیم می‌کنیم. این مقاله برگرفته از پایان‌نامه دکتری با عنوان "تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم صفت شخصیتی خودشیفتگی ناسازگار و نگرش رقابت‌جویی افراطی بر نشانگان بدریخت‌انگاری بدنی با واسطه‌گری سیستم فعال‌سازی/بازداری رفتاریدر دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم" است.

افراد با تمایل بالا به رقابت نیز نسبت به افراد کمتر رقابت‌جو، ارزیابی و ادراک مثبت کمتری نسبت به رقیب دارند (Hojecki, 2014). به این ترتیب، خودشیفتگی ناسازگار و رقابت‌جویی افراطی، به واسطه حساسیت کم سیستم فعال‌ساز رفتاری، بر نشانگان بدریخت‌انگاری بدنی اثر دارند.

پیش از این، تأیید نشدن اثر مستقیم سیستم بازداری رفتاری بر نشانگان بدریخت‌انگاری بدنی تبیین شد. به همین ترتیب، به نظر می‌رسد تعامل پیچیده و ماهیت به هم پیوسته سیستم‌های بازداری و فعال‌ساز رفتاری (Core, 2002) زمینه را فراهم کرده است که به دلیل شدت کم نشانگان بدریخت‌انگاری در نمونه غیر بالینی، اثر واسطه‌ای سیستم بازداری رفتاری، برجسته نشود. به این ترتیب، اثر واسطه‌ای سیستم بازداری رفتاری، در یکپارچه‌سازی درون‌دادهای دریافتی از صفت خودشیفتگی ناسازگار و نگرش رقابت‌جویی افراطی در تأثیر بر بدریخت‌انگاری بدنی، معنادار نشد.

در پایان، به چند مورد از محدودیت‌های پژوهش اشاره می‌شود. در این پژوهش برای ارزیابی هر یک از متغیرهای پژوهش تنها از یک ابزار اندازه‌گیری استفاده شده است که می‌تواند دقت ارزیابی و بازنمایی متغیرهای پژوهش را تحت تأثیر قرار دهد. همچنین، این مطالعه روی دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم که جامعه‌ای نسبتاً همگن هستند، انجام شد، لذا محدودیت در تعمیم نتایج به سایر جمعیت‌ها وجود دارد. محدودیت دیگر پژوهش این است که بر روی نمونه غیربالینی انجام شده است و علی‌رغم پذیرفتن رویکرد مفهوم‌پردازی ابعادی اختلالات روان‌شناختی و تطابق زیاد نتایج به دست آمده از نمونه‌های بالینی و غیربالینی، محدودیت تعمیم نتایج پژوهش به جمعیت بالینی را باید در نظر گرفت. لذا پیشنهاد می‌شود به منظور افزایش توان تعمیم یافته‌ها، این پژوهش بر روی جمعیت‌های دیگر نیز انجام شود. همچنین سایر روش‌های اندازه‌گیری که صرفاً محدود به خودگزارشی نباشند، جهت بازنمایی و ارزیابی دقیق‌تر متغیرهای پژوهش استفاده شود. همبستگی بودن طرح این پژوهش، تبیین علت‌شناختی متغیرها را محدود می‌کند، از این جهت، برای تبیین نتایج بر مبنای اسنادهای علت‌شناختی دقیق، تکرار پژوهش در چهارچوب طرح‌های دقیق آزمایشی

- theory: tests of the joint subsystems hypothesis of anxiety and impulsivity. *Personality and Individual Differences*, 33(4), 511-32.
- Campbell-Sills, L., Liverant, G.I., & Brown, T.A. (2004). Psychometric evaluation of behavioral inhibition/behavioral activation scales in a large sample of outpatients with anxiety and mood disorders. *Psychological Assessment*, 16(3), 144-254.
- Carver, C.S., & White, T.L. (1994). Behavioral inhibition, behavioral activation, and affective responses to impending reward and punishment: the BIS/BAS scales. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(2), 319-333
- Dehestani, M., Azizi, Z., & Mahdavi, S.A. (2018). The effectiveness of group therapy schemas on body dysmorphic syndrome and early maladaptive schemas in female students with overweight anxiety. *Thought and Behavior*, 12(47), 47-56. (In Persian)
- Esnaashari, N., Bakhshayesh A.R., & Afshani A.R. (2014). The prevalence of body dysmorphic disorder in female adolescents of Yazd. *Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences*, 22(3), 1237-45. (In Persian)
- Farah Bijari, A., Peyvastegar, M., & ZarifJalali, Z. (2014). Comparison of dimensions of self-concept and adaptation in adaptive and maladaptive narcissists. *Psychological Studies*, 9(4), 127-99. (In Persian)
- Fang, A., Matheny, N.L., & Wilhelm, S. (2014). Body dysmorphic disorder. *Psychiatric Clinics of North America*, 37(3), 287-300
- Fülöp, M., & Orosz, G. (2015). *State of the art in competition research, " in emerging trends in the social and behavioral sciences: An Interdisciplinary, searchable, and linkable resource.* (pp. 1-15). Hoboken, NJ: Wiley. 10.1002/9781118900772.etrds0317,
- Gefen, D., Straub, D., & Boudreau, M.C. (2000). Structural equation modeling and regression: guidelines for research practice. *Communications of the Association for Information Systems*, 4(1), 7-22.
- Gray, J. A., & Mc Naughton, N. (2000). *The neuropsychology of anxiety: an enquiry into the functions of the septo-hippocampal system.* Oxford University Press
- Heydari, M., Eskandari, H., Nezarat, H., Mojadam, M., Sarvandian, S., Shabani, S., & Azar, M. (2015). Analytical study of body image fear and aggression in male and female high school students. *Journal of Urmia School of Nursing and Midwifery*, 14(10), 837-846. (In Persian)
- Hojecki, K.A. (2014). *The effect of competitiveness on person perception: an experimental study.* Honors Program Theses.Paper 11.
- Habibi, M., Alahdadi, S., Mohammadi, L., & منابع
- Arji, M., Borjali, A., Sohrabi, F., & Farrokhi, N.A. (2016). Role of perfectionism and body image in the prediction of body dysmorphic disorder symptoms. *Avicenna Journal of Neuro Psycho Physiology*, 3(3), 62-65. (In Persian)
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders: DSM-5, 5th. ed.* USA: American Psychiatric Association. (In Persian)
- Abdollahi Majareshin, R., Bakhshipour, A., & Mahmoud Alilou, M. (2010). The relationship between personality traits of behavioural inhibition/ activation systems and conceptual implicit memory bias based on the Transfer Appropriate Processing (TAP) framework. *Journal of Psychological Studies*, 6(1), 57-88. (In Persian)
- Amiri, S., Soleimani, A., & Rafiei, Z. (2017). The role of personality dimensions based on brain / behavioral systems in adolescents' internalization and externalization disorders. *Two Quarterly Journal of Clinical Psychology and Personality (Behavior Scholar)*, 15(2), 145-155. (In Persian)
- Amiri, S., & Hassani, J. (2011). Assessment of psychometric properties of behavioral activation system (BAS) and behavioral inhibition systems (BIS) scale associated with impulsivity and anxiety. *Razi Journal of Medical Sciences*, 23(144), 68-70. (In Persian)
- Ames, D.R., Rose, P., & Anderson, C.P. (2006). The NPI-16 as a short measure of narcissism. *Journal of Research in Personality*, 40(4), 440-450.
- Beigi Dehaghi, A.M., & Zeigler-Hill, V. (2021). Narcissistic personality features and social trust: the mediating roles of the dangerous and competitive social worldviews. *Psychological Topics*, 30(1), 57-75. (In Persian)
- Bak, W., Dutkiewicz, D.N., & Kutnik, J. (2020). Self-standards in late adulthood. Perceived health as a moderator of the relationship between self-discrepancy and affect. *Polish Psychological Bulletin*, 51(3), 177-188,
- Brown, A.A., & Freis, S.D. (2019). Assuming the worst: hostile attribution bias in vulnerable narcissists. *Self and Identity Journal*, 20(2), 152-164.
- Basharpour, S., Molavi, P., Barahmand, U., & Mousavi, S.A. (2014). The relationship between behavioral activation/ inhibition systems (BAS/BIS) and bullying/ victimization behaviors among male adolescents. *Iran Journal of Psychiatry*, 8(3), 118-123. (In Persian)
- Bassaknejad, S., & Ghaffari, M. (2007). Relationship between fear of dysmorphic disorder and mental disorders in students. *Journal of Behavioral Sciences*, 1(2), 179-187. (In Persian)
- Corr, P.J. (2002). Gray's reinforcement sensitivity

- riskfactor work in the field of eating disorders. *Eating Behavior*, 5(1), 75-84.
- Lannin, D.G., Guyll, M., Krizan, Z., Madon, S., & Cornish, M. (2014). When are grandiose and vulnerable narcissists least helpful? *Personality and Individual Differences*, 56, 127-132
- Maheronnaghsh, F., Naderi, F., Bakhtiyarpor, S., & Safarzadeh, S. (2020). Compare effectiveness mind sport training and acceptance commitment therapy on psychological distress and fear of self among people have body dismorphic. *Iranian Journal of Psychiatric Nursing*, 8(3), 118-131. (In Persian)
- Mason, T.B., Smith, K.E., Engwall, A., Lass, A., Mead, M., Sorby, M., Bjorlie, K., Strauman, T.J., & Wonderlich, S. (2019). Self-Discrepancy theory as a transdiagnostic framework: a meta-analysis of self-discrepancy and psychopathology. *Psychological Bulletin*, 145(4), 372-389.
- Menesini, E., Tassi, F., & Nocentini, A. (2018). The competitive attitude scale (CAS): a multidimensional measure of competitiveness in adolescence. *Journal of Psychology and Clinical Psychiatry*, 9(3), 240-244.
- Miller, J.D., Price, J., Gentile, B., Lynam, D.R., & Campbell, W.K. (2012). Grandiose and vulnerable narcissism from the perspective of the interpersonal circumplex. *Personality and Individual Differences*, 53(4), 507-512.
- Mohammadzadeh, A. (2010). Iranian validation of the narcissistic personality inventory-16. *Journal of Fundamentals of Mental Health*, 4(44), 274-281. (In Persian)
- Orosz, G., Tóth-Király, E., Büki, N., Ivaskevics, K., B'othé, B., & Fülöp, M. (2018). The four faces of competition: the development of the multidimensional competitive orientation inventory. *Frontiers in Psychology*, 9(779), 1-16.
- Pourkaveh Dehkordi, E., Khanmohammadi Otahgsara, A., & Abbasi Asfajir, A.A. (2020). Metaanalysis of the causes of Iranian women's tendency to cosmetic surgery. *Journal of Health Psychology*, 9(2), 7-24. (In Persian)
- Raskin, R.N., & Hall, C.S. (1979). A narcissistic personality inventory. *Psychological Reports*, 45(2), 590-598.
- Raskin, R., & Terry, H. (1988). A principal-components analysis of the Narcissistic Personality Inventory and further evidence of its construct validity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(5), 890-902
- Ryckman, R.M., Hammer, M., Kaczor, L.M., & Gold, J.A. (1990). Construction of a hypercompetitive attitude scale. *Journal of Personality Assessment*, 55(3-4), 620-629.
- Samadian, S.h, KoochakEntezar, R., Baghdasaryans, A., & GhanbariPanah, A. (2019). Structural equation modeling of the relationship between
- Ghanbari, N.(2019). Psychometric properties of behavioral activation/inhibition systems (BAS/BIS) in dependent people with drug and alcohol. *Journal of Health*, 10(1), 58-72.
- Higgins, E. T. (1987). Self-discrepancy: A theory relating self and affect. *Psychological Review*, 94(3), 319-340.
- Horney, K. (1937). *Neurotic personality of our time*. New York, NY: WW Norton and Company.
- Jani, S., & Hajlou, n. (2019). The role of behavioral activation system and behavioral inhibition system in predicting psychological problems of cancer patients. *Journal of Cancer Care*, 1(2), 62-55. (In Persian)
- Jorgensen, L., Castle, D., Roberts, C., & Groth-Marnat, G. (2001). A clinical validation of the dysmorphic concern questionnaire. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 35(1), 124-128.
- Khodabakhsh, M.R., & Kiani, F. (2014). Body image disturbance and perfectionism as predictor's factors of disordered eating behavior among female students. *International Journal of Pediatrics*, 2(4.3), 399-406. (In Persian)
- Kline, R.B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. Second Edition, New York: The Guilford Press.
- Krizan, Z., & Herlache, A.D. (2018). The narcissism spectrum model: a synthetic view of narcissistic personality. *Personality and Social Psychology Review*, 22(1), 3-31.
- Khanzadeh, M., Beshlideh, K., Hamid, N., & Marashi, S.A. (2017). Design and test a model of the antecedents of body dysmorphy symptoms in students. *Journal of Clinical Psychology*, 9(1), 85-99. (In Persian)
- Khanjani, Z., & Bahadorikhosroshahi, J. (2014). The prediction of general health on the basis of body image, life stress and personality characteristics. *Knowledge and Research in Applied Psychology*, 15(4),40-47. (In Persian)
- Kohut, H. (1977). *The restoration of the self*. New York: International University Press.
- Littleton, H., Axsom, D., & Pury, C. (2005). Development of the body image concern inventory. *Behaviour Research and Therapy*, 43(2), 229-41.
- Littleton, H., & Breitkopf, C.R. (2008). The body image concern inventory: validation in a multiethnic sample and initial development of a Spanish language version. *Body Image*, 5(4), 381-388
- Leary, M.R. (1983). A brief version of the fear of negative evaluation scale. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 9(3), 371-375.
- Lundgren, J.D., Anderson, D.A., & Thompson, J.K. (2004). Fear of negative appearance evaluation: development and evaluation of a new construct for

- disorder: a cross-diagnostic comparison. *Australasian Psychiatry*, 28(2), 134-139.
- Wolf, E.J., Harrington, K.M., Clark, S.L., & Miller, M.W. (2013). Sample size requirements for structural equation models: An evaluation of power, bias, and solution propriety. *Educational and Psychological Measurement*, 73(6), 913-934.
- Wilhelm, S., Phillips, K.A., Greenberg, J.L., O'Keefe, S.M., Hoepfner, S.S., Keshaviah, A., Sarvode-Mothi, S., & Schoenfeld, D.A. (2019). Efficacy and posttreatment effects of therapist-delivered cognitive behavioral therapy vs supportive psychotherapy for adults with body dysmorphic disorder a randomized clinical trial. *JAMA Psychiatry*, 76(4), 363-373
- personality traits and perceived stress with body image concerns in cosmetic surgery applicants. *Skin and Beauty*, 10(2), 81-93. (In Persian)
- Solomon-Krakus, S., Sabiston, C.M., Brunet, J., Castonguay, A.L., Maximova, K., & Henderson, M. (2017). Body image self-discrepancy and depressive symptoms among early adolescents. *The Journal of Adolescent Health*, 60(1), 38-43.
- Santana, M.L.P., de Cássia R.S., Assis, A.M.O., Raich, R.M., Machado, M.E.P.C., De J. Pinto, E., De Moraes, L.T.L.P., & Ribeiro Junior, H.C. (2013). Factors associated with body image dissatisfaction among adolescents in public schools students in Salvador, Brazil. *Nutricion Hospitalaria*, 28(3), 747-756.
- Toh, W.L., Grace, S.A., Rossell, S.L., Castle, D.J., & Phillipou, A. (2019). Body parts of clinical concern in anorexia nervosa versus body dysmorphic